Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 99 (10.482). Львів, пятниця 8. травня 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов. Конто почт. щад. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло" Львів. Гол. Редактор приймає від 1—2 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 180 лей, Болгарії 7·50 зл. Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 СОТ.

На шляху до видужання.

В останніх роках наше громадянство переходило важку крізу, скочуючись на дно розстрою і потопаючи в мутних хвилях байдужности. Приглядаючись розбитому й розпорошеному політичному життю, економічній кволости і культурному занепадові — просто ляк збирав за найближчу будуччину. Якась змора налягла на нашу збірну душу, якийсь кошмарний сон окутав нас своїми чорними крилами. Безпросвітність! — це одно слово характеризує суть нашого громадського життя. А серед тієї безпросвітности, серед животіння з дня на день — не на основі реальної оцінки фактів, але на-пів горячкових вигуків чи вчинків, — тільки тут і там блищали блудні вогники сяких-таких громадянських починів. До таких додатних починів слід зараховати кооперативну діяльність, боротьбу за рідну школу, деяке піднесення темпа освітної діяльности.

В політичній ділянці початково наступив повний розстрій, а опісля майже цвинтарний застій. Дроблення сил, розвал партій, розклад навіть нечисленної парляментарної репрезентації відбувався рухом нерівномірно-прискореним. На ниві політичної думки вибуяли непотрібні буряни і виросли густі чагарники.

Щож довело до такого сповзання гідного положення?

Ріжні люде ріжно про те думають. Та загально набирає права горожанства погляд, що причиною того всього є нішо инше, тільки особисті амбіції, особиста ворожнеча, спори, інтриги, відкопи і т. и. А осідком всіх цих семи чи скількигам головних гріхів, гніздом шершенів, кузнею всього лиха є Львів. Так між иншим дивиться на справу перемиський „Український Голос", тим самим віддзеркалюючи настрої пересічного обивателя. Очевидно, така думка про причини занепаду зароджується тільки в примітивних інтелектах, тільки у людей, що звикли в своїх міркуваннях йти або навмання, або по лінії найменшого опору. Причини нашого занепаду, розстрою, обезсилення є далеко глибші, не зльокалізовані у Львові, але розсіяні по всій нашій національній території.

Є це суспільна недуга, повоєнна пошесть, витворена часто незалежними від нас обставинами і умовинами, защіплена цілому нашому організмові. Аналогічні недуги і крізи переходили й переходять усі, яких розторощила війна, які принесли великі жертви у великих дужаннях і лягли на побоєвищі, не осягнувши намічених користей, не здійснивши своїх мрій й ідеалів. Німеччина, Австрія, Мадярія, Росія, Болгарія, Україна — чи не переходили вони важких потрясень, чи ще й сьогодня не ллється кров в окайданеній псевдопобідниками Болгарії. А ми, західні Українці, ту глибоку трагедію переходили подвійно, як частини двох великих держав, в яких одна зникла з карти Европи, а друга увійшла в добу великої революції — і як нерозривна частина великої нації, що серед всеобіймаючої пожежі пробудилася до державного життя.

Крім того наша територія була тереном безпосередніх воєнних змагань і то в двох фазах, змагань світових велитнів і опісля боротьби зі сусідами. А у висліді програна і то програна, розкладана на рати. В першій добі програна мілітарна, не безпосередня, не на полі бою, а посередня, загин армії; в другій добі дипльоматична, теж не безпосередня, а за посередництвом високих антантських опікунів. Саме тоді, коли инші народи вже мали час очунятися, приходити до сил, набирати віддиху після поразки, ми з одної фази програної входили в другу. А наслідок: розбиття, розвал, розстрій, занепад, ще збільшений безпосереднім натиском і ходами та підкопами тих чи инших переможців, взаїмне недовіря, пошуканка за винуватцями, homo homini lupus. Розуміється, що всі удари, всі лиха в першу чергу відбилися на нашому політичному житті, тісніще кажучи на трудовій партії, яка по волі чи по неволі мала провід у своїх руках.

А все таки, коли будемо справедливими, коли з перспективи і зі становища безсторонньої предметовости будемо оцінювати національну катастрофу; коли матимемо на увазі наш соціяльний недорозвиток, економічну нужду, відсутність могутніх прихильників

— то мусимо признати, що цю глибоку крізу ми переходимо доволі гладко, нормально, що в мутних бурунах розторощуючих приплинів і відплинів ми зберегли національну честь і гідність, що наш моральний капітал не тільки ненарушений, але може й збогачений.

Наша катастрофа є без сумніву більша і глибша, як усіх тих, що теж понесли поразку у висліді війни.

А одначе в нас, коли говорити про внутрішне життя, не гуляв ніж, не падали трупи, не скрипіли шибениці-гиляки, як у Мадярщині, або ще й тепер в Болгарії. В нас не було такого осоружного самозапречення єдности нації, як нпр. в Надренії, де 30 послів, представників народу пішло на службу ворога і заявилося за відірванням німецької провінції від матірнього пня. Факти відступства від національних ідеалів були у нас дуже спорадичні і немаркантні. Наші маси і навіть ті провідники, на яких час стати, в голоді і холоді, в тюрмах і таборах з честю видержали на зайнятих позиціях і не зійшли з них до нинішнього дня. Не лише не зійшли, хоч рвали їх душу сумніви, хоч нераз байдужніли, хоч попадали в безсилля, хоч засклеплювалися в собі, але виявляють новий приплив життєвих і життєдайних сил. Зникає недовіря, розсіваються сумніви, уступає безсилля, родиться воля до життя.

Крім політичної крізи навістила нас іще важка голодова катастрофа а все таки слідне оживлення громадянського життя. В масах зростає конечність організації, у верхах потреба консолідації національних сил. Пос. Павло Васильчук заповідає в польськім соймі зміцнення національного фронту, сен. Черкавський накликує до обєднання сил, виступивші в розгарі крізи посли вертають до клюбу, в пресі і громадянстві все частійше лунають однозгідні голоси негайно приступити до згодження і зєднання розпорошених сил, громадські діячі продумують над формою і змістом того обєднання. Ми є в стадії реконвалесценції після важкої недуги, находимося на шляху до видужання. Чим скорше це станеться, чим скорше приступимо до виконування нормальних життєвих функцій, тим краще.

„На знищення Руси".

Промова посла Павла Васильчука, виголошена в польському соймі 25. цвітня ц. р. при ґенеральній буджетовій дискусії.

(Докінчення.)

Мушу ясно ствердити, що акцію підмоги на весняні засіви безумовно переведено тенденційно і без участи суспільного українського елементу, дарма, що відповідні українські організації, як „Сільський Господар" та инші, зголосились до цієї акції і бажали бути в ній діяльними. А пекуча справа відбудови? Прошу панів, від довшого часу про неї в соймі не було й чутки. Що зробив уряд у цьому напрямку? Уряд будує для урядовців домики — і це називається відбудова краю. Уряд будує касарні і подекуди будинки для урядовців, а відтак вязниці. Це називається державна відбудова. Теперішний буджет призначає на неї та на повоєнну руїну неповних 20 міліонів. А на мою інтерпеляцію п. міністер публичних робіт відповів, що є ще 600.000 домівок незабудованих. А коли я далі питався, як розкладаються ці воєнні шкоди по дільницях, то щойно тоді зрозумів я, чому сойм і уряд покинули питання відбудови. Виявляється, що знищені будинки над Бзурою, Равкою і в инших частинах, тут у середині Польщі відбудовано вже від 75 до 100 процент. (*Голос: Неконче*). За те над Стоходом, у влодавськім, холмськім повіті та инших частинах

української території не відбудовано

навіть у 25 процент. (*П. Міхалек перебиває*). Про те, що кого болить, про це він і балакає. Стає очевидним, що уряд ставиться до відбудови українського населення не лише байдуже, але навіть вороже, а за ним і більшість цієї палати; коли треба затерти сліди війни на українських землях, тоді на це нема грошей. Спершу треба відбудувати польські землі, а згодом, коли це зроблено — про решту не варта й згадувати. Так ставилась до цеї справи більшість комісії. За нашим внеском озвався тільки один польський голос, ось-так собі, для доброго враження. Мусимо пригадати вам, панове, що уряд має супроти нас

міжнародні зобовязання

і має обовязок направити воєнну руїну. Коли в закордонній політиці згадується невпинно відбудову Франції, необхідність забезпечення пляну Доза, то слід мати також на увазі, що такі самі зобовязання має Польща супроти нас. Бо Польща і польський уряд зобовязалися поводитись з нами так само як з рештою населення і зобовязалися піддержувати наші землі і як слід господарити на них. А саме в цій політиці вповні знехтовано відбудову, уряд ґлівцем не натякне на голод, а населення вже примирає з голоду, діти пухнуть і треба було нам самим уже звернутися з покликом до всього цивілізованого світа з проханням підмоги. Так само кілька літ тому наші брати голодували на сході. Та в цьому всьому видко господарську екстермінацію українських земель, з метою політичною та національною, для винищення Руси. (*П. Пйотровський: Треба ставити стодоли, а не палити їх, тоді не буде голоду!*)

У політиці, при буджеті, завсіди так є, що урядові пригадують усі його гріхи за весь рік. Треба би багато часу, щоби перераховувати всі. Я обмежуся тільки на тім, що вкажу, як у політиці не прийшло ніяке поліпшення. Комітету для справ національних та кресових меншостей, основаного при Раді Міністрів не можемо ніяким робом уважати поступом у напрямку розвязки українського та білоруського питання, а то тому, що уряд і руководячі чинники роблять одну основну помилку. Помилка в тім, що в т. зв. кресовій справі не хотять бачити територіяльної справи української та білоруської, яка виходить далеко поза межі Польщі. Нас як територіяльну меншість називають меншістю хіба по непорозумінню, тому, що на своїх землях ми є більшістю, і як ми вже нераз заявляли, не зречемось того, що на цих землях ми є господарями. Життя показало, що найсильнійша екстермінаційна політика якогонебудь уряду

не в силі нас зденаціоналізувати

— ми мали вже царські уряди, які нас не зрусифікували, — тепер маємо польські, які нас також не спольонізують. Це повинно би бути доказом для урядів і для вас, мої панове, щоби на українську та білоруську справу глядіти трохи з иншого становища. П. Тугут нічого не вдіє своєю присутністю в уряді. Ми не відріжняємо його від инших, тому, що він, як весь уряд боронить національної асиміляції і територіяльної уніфікації і єдина ріжниця між ним і иншими хіба в тім, що п. Тугут, маючи старий демократичний диплом, трохи пожовклий, прикривається ним перед чужиною. Та тепер уже пора припинити це

малення очей публичної опінії

за кордоном, яка стежить за подіями в Польщі. Тепер маємо до ді-

ла з фактичним станом, справді немаскованим: коли нищать усе українське. „Язикові" закони виявились фікцією навіть у тому змісті, в якому прийняв їх сойм. Щодо політичної організації істнує надалі обіжник п. міністра Ратайского і сталопатентований п. Тугут уважає надалі можливим, по деяких чутках про димісію, залишитись у цьому уряді. Обіжник, який забороняє польські віча, а навіть усякі віча на „кресах" є обіжником суперечним з конституцією, як це врештою признав сам міністр Ратайскі на засіданні буджетової комісії в дн. 10. лютого. Отже

конституції для Українців нема,

тому, що в инших місцях нема заборони віч та зібрань, вона завішена для Українців і до цього признався сам міністер внутрішних справ. Останні арешти українського населення, без ріжниці партійної приналежности та віроісповідання (*Голос: за що?*) є походом проти всякого українського руху, походом проти всього українського, під претекстом знищення комунізму. Ми підкреслюємо це з виімковим притиском, будемо протестувати проти цього перед світом і не дозволимо, щоби весь відроджуючийся український рух уважати комунізмом. Ви, пане голово Ради міністрів, повинні би знати, що не всі Українці є комуністами. Ми, Українці, боремося за свої національні ідеали. Останні масові арештування без ріжниці політичних переконань, зачинювання „Просвіт" і арештування освітніх діячів і тих, що старались користати зі соймових законів — все це вважаємо

провокацією зверненою проти всього народу

і дамо на неї відповідь подвійно сціпивший національний фронт. (*Голос: голоснійше!*) Ви і так глухі.

Инших справ торкнемось при відповідних ресортах. Врешті додам, що з принципіяльних причин, а також з огляду на цілість польської політики зверненої проти всього, що українське, яка видна на кожнім кроці і місці, з огляду на нехтування перляментарного представництва українського народу, ми голосувати мемо проти цілого буджету і проти скарбового закону на 1925 рік.

Голод.

І. Урядова допомога у львівському воєвідстві.

Краєве господарське Товариство „Сільський Господар" комунікує:

Львівське воєвідство виєднало у міністерстві скарбу доразовий кредит на допомогу голодуючим у висоті 300.000 зол. Перша частина кредиту у висоті 150.000 зол. вже асигнована і на засіданню воєвідського Комітету допомоги в дні 29. IV. 1925 р. на внесення департаменту суспільної опіки розділена в першу чергу між 17 найбільше загрожених повітів. На внесення відпоручника Краєвого Товариства господарського „Сільський Господар", інж. Юліяна Павликовського, піднесено дотацію повітів Старий Самбір, Березів і Рудки. Однак відкинено його домагання, щоби з першої частини обділити повіт Мостиска.

Поодинокі повіти одержали (в тисячах золотих): Ліско 10, Старий Самбір 8, Добромиль 6, Кросно 6, Сянік 8, Березів 8, Яворів 15, Ярослав 6, Рудки 10, Самбір 6, Тарнобжег 6, Кольбушова 10, Ніско 8, Ряшів 5, Перемишль 8, Ланцут 5, Дрогобич 8.

Не обнято дотацією 10 повітів львівського воєвідства.

З другої частини кредиту в першу чергу одержать допомоги Рудки, Мостиска і західні части львівського повіту.

Вичерпано 133.000 зол., решта, себто 17.000 зол., остала як резерва на евентуальні вирівнання, доки не надійде друга частина допомоги.

Інж. Ю. Павликовський, ілюструючи стан голоду цифрами зібраними з краю, вказав, що висота допомоги, яку дотепер висасигновано, а саме 150.000 зл. є замала, щоби повітову поміч подати одному тільки рудецькому повітові. З отсеї суми припало би несповна 9 зол. на одну особу з голодуючих в рудецькім. Тому комітет, хоч приневолений дрібними квотами наділити аж 17 повітів — повинен признати допомогу безвідплатною і при помочі кооператив задармо розділити між голодуючих харчі.

Його становища не поділяє більшість і рішила лишити вільну руку повітовим Комітетам допомоги — під проводом старост — чи в кождім конкретнім випадку мається уділити харчі задармо чи за зниженою ціною.

В склад повітових Комітетів допомоги при старостах мають старости покликати відпоручників господарських організацій і кооператив, діляючих в повіті.

Звертаємо увагу філій „Сільського Господаря" і кооперативних наших організацій, щоби негайно подбали осягнути в повітових Комітетах допомоги голодуючим при старостах своє заступництво.

Кооперативам повинна бути доручена акція закупна і розділу харчів між голодуючих, тому повітові союзи кооператив, а де їх нема — повітові кооперативи — повинні негайно поробити в старостах заходи про приділення їм технічного переведення акції.

Інж. Ю. Павликовський звернув увагу воєвідському комітетові допомоги, що від 15. марта істнує громадський краєвий комітет допомоги, який вже має на повітах свої підорганізації і вони повинні бути втягнені до співучасти в працях повітових комітетів при старостах.

ІІ. В справі кредитів для селян.

В дні 4. квітня 1925 відпоручники краєвого товариства господарського „Сільський Господар", краєвого союзу ревізійного і краєвого союзу кредитового на конференції у Варшаві устаолили спосіб акредитування селян і сільсько-господарських кооператив через державний рільничий банк. Приділ кредиту досі не послідував.

Державний рільничий банк видав польській центральній касі для Східної Галичини доси 625.000 зол. для акредитування райфайзенівських кас, званих тепер касами Стефчика. Центральна каса розділила між „райфайзенки" на території львівського воєвідства 263.700 зл., станиславівського 176.500 зл. і тернопільського 123.000 зл. Разом 562.700 зл. — Нерозділених має ще 62.300 зл.

Бюлетень Краєвого Комітету Допомоги „Голодному Селу".

Ч. 4. Квітень. 1925 р.

Діяльність Комітету Праці: Комітет випустив відозву до закордонних громадських гуманітарних інституцій з проханням прийти з допомогою західно-українським землям. Пороблено заходи до організації допомогової акції в значнійших західно-европейських осередках.

Організаційний рух.

В Перемишлі зорганізувався Повітовий Комітет Допомоги „Голодному Селу" під головуванням д-ра В. Загайкевича.

Становище в краю:

В пов. Мостиська: Громадський уряд гр. Острожець повідомляє, що становище в громаді критичне: голодуючих в громаді 33 родин.

На Підкарпаттю: Селянин села Струтина вижного, пов. Долина повідомляє: „Маю землі 8 моргів, проте неурожай в минулому році був такий, що свойого хліба на вижнвлювання моєї родини, що складається з 6 душ, вистачило лише до половини грудня. З того часу купую харчеві продукти для родини і для худоби. Від грудня до 19. квітня видав на одни лише харчі 148 зол. Продав для всього ту одну корову, яку мав за 100 зол., на дальше харчування грошей нема. Заробітків ніяких, допомоги так само ніякої. Тим, що мають землі 1 і пів морга, ще гірше. Є випадки, що вже пухнуть з голоду. Василь Мудрак у нашому селі вже опух з голоду. Мали його 20. квітня забрати до шпиталю".

Як переведено шкільний плебісцит?

Виказ громад, які внесли шкільні декларації з домаганням української мови навчання:

Повіт Зборів.

1) Богутин 50 дек. за 59 діт., 2) Вертелівці 36 дек. за 54 діт., 3) Бзовиця 41 дек. за 59 діт., 4) Білокерниче 31 дек. за 42 діт., 5) Білоголови 68 дек. за 91 діт., 6) Волчківці 53 дек. за 66 діт., 7) Вірлів 47 дек. за 62 діт., 8) Волосівка 54 дек. за 69 діт., 9) Гонів 60 дек. за 67 діт., 10) Гукалівці 38 дек. за 48 діт., 11) Гаї заруднові 51 дек. за 62 діт., 12) Гаї ростоцькі 69 дек. за 91 діт., 13) Гранівці 36 дек. за 53 діт., 14) Данилівці 48 дек. за 82 діт., 15) Жуківці 20 дек. за 28 діт., 16) Жабинці 52 дек. за 88 діт., 17) Залісці нові 19 дек. за 29 діт., 18) Залісці старі 54 дек. за 82 діт., 19) Заруде 39 дек. за 49 діт., 20) Зборів 67 дек. за 92 діт., 21) Зборів-Фуртори 35 дек. за 48 діт., 22) Кабарівці 65 дек. за 82 діт., 23) Кальне 42 дек. за 52 діт., 24) Кудинівці 55 дек. за 58 діт., 25) Красне 40 дек. за 43 діт., 26) Кошляки 34 дек. за 40 діт., 27) Малинівці 46 дек. за 67 діт., 28) Метенів 37 дек. за 56 діт., 29) Мшана 40 дек. за 49 діт., 30) Монилівка 48 дек. за 70 діт., 31) Маркопіль 91 дек. за 124 діт., 32) Лопушани 45 дек. за 59 діт., 33) Лавриківці 18 дек. за 21 діт., 34) Нуще 65 дек. за 104 діт., 35) Настасів 38 дек. за 61 діт., 36) Несторівці 27 дек. за 42 діт., 37) Осташівці 47 дек. за 61 діт., 38) Озірянка 39 дек. за 50 діт., 39) Озірна 121 дек. за 189 діт., 40) Пресівці 51 дек. за 70 діт., 41) Плісняни 35 дек. за 42 діт., 42) Панасівка 41 дек. за 56 діт., 43) Поморяни 96 дек. за 131 діт., 44) Перепельники 47 дек. за 61 діт., 45) Підгайчики 43 дек. за 54 діт., 46) Серверин 41 дек. за 55 діт., 47) Оліїв 100 дек. за 140 діт., 48) Травотолоки 32 дек. за 47 діт., 49) Погрібці 31 дек. за 40 діт., 50) Розгадів 54 дек. за 74 діт., 51) Ярчівці 65 дек. за 86 діт., 52) Ярославичі 43 дек. за 56 діт., 53) Цецова 42 дек. за 51 діт., 54) Івачів 27 дек. за 40 діт., 55) Тустоголови 31 дек. за 43 діт., 56) Грабуша 35 дек. за 47 діт.

Разом внесено 2681 декл. за 3644 дітей.

Крім того внесли а не подали числа декларацій громади: Бібщани, Кудобинці, Торгів і Махнівці. Ізза байдужности не внесли декларацій громади: Славна, Манаїв, Ямпівці, Мільно, Підберіжці, Нетерпинці, Білківці, Гнідава, Лукавець, Серетець, Загіре, Богданівка, Чистопади і Бліх.

О. Яремченко.

Ідеольоґія пластунського руху та чергові його завдання в Галичині:

З останніх чисел „Молодого Життя" та „Українського Пласту" можна звуважити, що скавтський рух у Галичині помітно зростає і починає набірати поважних розмірів. Під впливом нових ідей занесених з Заходу, українська молодь обєднується і розбуджується з вікового сну. Пластунська організація захоплює в сферу свого впливу не лише хлопців, що шукають товариства однолітків для спільної гри та забав, а і молодих людей, здебільшого студентів, що хочуть активно працювати над здійсненням своїх мрій і шукають відповіди на ті „вічні" питання, що тривожать молодь цілого світа.

Молодь усіх соціяльних кляс громадянства — це невичерпане джерело енергії. Коли ця енергія безцільно розпорошується, вона стає чинником деструктивним, руїнницьким. Коли-ж пляново скермовується на корисну для суспільности працю — вона стає конструктивною творчою силою.

Розвиток пластунської організації без сумніву явище дуже відрадне. На жаль не лише для багатьох пластунів, а і для деяких провідників не зовсім ясною є ідеольоґія пластунського руху. Тому не буде зайвим порушити це питання і накреслити провідну лінію, по якій має піти енергія галицької молоді, скористувавшись для цього досвідом англійського скавтінгу.

•

В українському письменстві серед його літературних типів не можна найти „героя", котрого наша молодь могла би взяти як зразковий приклад гідний наслідування. Брак такого ідеалу негативно впливає на більшість молодої ґенерації, що вступає в життя без ясної, наперед поставленої цілі і без твердих моральних принципів.

Велика заслуга пластунської організації полягає саме в тому, що вона спопуляризовує серед молоді такий ідеал, витворений середнєвічним лицарством, і подає кодекс моралі, висловлений у зрозумілій хлопцям формі, цілком можливий для здійснення.

Цей кодекс або „закон" має в англійських скавтів 10 точок: 1) пластунові можна повірити на слово, 2) пластун — вірний, 3) пластун — пожиточний, 4) пластун — приятель усім, 5) пластун — добре вихований, 6) пластун — добрий супроти звірят, 7) пластун вміє слухати, 8) пластун — веселий, 9) пластун — ощадний і 10) пластун чистий думкою, словом і ділом.

Виконання закону для кожного пластуна обовязкове. Хто його не виконує, той лише малпує пластуна, бо закон каже про те, чим є скавт, а не чим має бути. Першою точкою поставлена вимога, щоби слово і діло пластуна сходились, бо повірити можна лише тому, хто робить так, як каже, і від виконання цієї точки залежить виконання девяти инших точок.

Поневолення нації викликає її здеморалізування, піднесення морального рівня суспільства — веде до її визволення. Ось чому популяризація серед галицької молоді ідеалів лицарства і вимога від пластунів виконання пластунського закону є першим і найголовнішим завданням пласту.

•

Одним із найболючійших питань після світової війни є питання клясової боротьби. Чи пластунська організація має бути загально-народньою чи вузько-клясовою? Англійці прийняли принцип поваклясовости і приймають до скавтської організації хлопців незалежно від професії і походження їх батьків, вимагаючи лише виконання закону. Москалі витворили організацію подібну до скавтської, але виключно для робітничої молоді — „діти Леніна". В наслідок — англійська організація нараховує сотні тисяч пластунів і стала національною, московська — істнує на папері і має усього кілька тисяч активних членів.

Скавтський рух у Галичині так само став на принципі позаклясовости, але фактично шириться серед школярів. Це булаб велика шкода для справи, колиб діти простих міщан і робітників, з яких виходять здебільшого дуже добрі пластуни, остались поза рядами пластової організації. Поширення скавтінгу поза мурами школи серед дітей українського міського населення, не лише в колах середнєшкільників а й так званих „вуличних" хлопців — ось справа, котра заслуговує на пильну увагу провідників пласту.

•

Не таким болючим, як клясове, але може ще важнійшим є у даній справі питання релігійне. Чи пластунські провідники можуть його зовсім не порушувати, чи саме на релігії треба базувати всю систему виховання? Життєвий досвід показав Англійцям, що без релігії виховання не є вистарчаючим. Тому їхня скавтова організація вимагає від хлопців, щоби вони обовязково належали до якоїнебудь віри чи секти і виконували її приписи. Униятське, себто у Галичині майже все українське населення, віроісповідно однородне, а тому істнування пластунських відділів під проводом священиків булоб дуже бажаним. Такі дружини булиб зразком, як треба вести виховання дітей в ідеях християнства. Очевидно, роля священиків в таких відділах обмежувалась би часто-релігійними справами, а пластунську працю проводив би відповідно підготований інструктор. Справа лише в тім, чи схоче наше духовенство опікуватися молодю, як це роблять оо. єзуїти у Франції, чи залишить її самій собі і буде ждати, коли прийдуть инші і замісць пшениці посіють кукіль. Коли схоче — то церкви поруч шкіл стануть головними осередками пластунства, особливо на селі.

(Докінчення буде.)

Суд над послами розпочався.

(Телеграма спеціальн. кореспонд. „Діла").

РІВНЕ 6. V. Розправа тайна, предсідник Грохольскі, оборонців 12, свідків понад сто.

*

Львівські часописи подають: Прокуратор відчитав письмо б. англ. премієра Мек-Донельда, що на розправі не може явитися. Митр. Шептицький повідомив, що з причини недуги не може явитися як свідок, але готов дати пояснення у Львові. Пополудні, до 11 год. в ночі переслухувано доводових свідків. Присуд западе мабуть 7. V. вечером.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Бомба в гімназії.

6. V. почалась матура в гімназії ім. Лелевеля у Вильні. Три репробовані ученики: Обрембальскі, Лявриновіч і Загурскі вдерлися до салі й почали стріляти з револьверів до членів комісії. Одна куля вцілила директора гімназії Беганьского, друга ранила тяжко професора Янковского. Він умирає. Рівночасно абітурієнт Доманьскі хотів виконати бомбовий атентат. Припадково випустив одну бомбу. Вона вибухла. Три кандидати згинули на місці, 10 тяжко ранених. Жертвою атентату впали й самі атентатчики. Инші телеграми повідомляють із Вильна, що то ученик Стан. Лявриновіч стріляв із револьвера до директора гімн. Беганьского. Коли ж лише ранив директора, хотіли товариші розброїти його. Лявріновіч кинув тоді ручну гранату, яка викликала висше наведені наслідки.

Комінтерн і софійський атентат.

З Софії повідомляють, що в арештованих учасників атентату на собор найшли листи членів московського комінтерну. Комінтерн і московський уряд давали фонди атентатчикам.

До повороту д-ра К. Левицького.

В звязи з чутками про поворот д-ра Костя Левицького до краю, мін. справедливости пояснює, що згідно з обовязуючими законами в львівській апеляції залізний лист гарантує свободу лише до часу видачі присуду судом I. інст. й не увільнює обвинуваченого від судов. відповідальности.

Поворот Троцького.

„Юнайтед Прес" повідомляє: Повороту Троцького слід сподіватись в найблищих днях. Правдоподібно одержить він керовництво ради праці, яку мають утворити. „Абендблят" повідомляє, що з причини повороту Т-го уступлять: Зіновєв, Бухарін і Фрунзе. Місце Зіновєва зайняв би Каменев.

Протибільшовицький фронт.

До Білгорода прибув мін. загр. справ Болгарії Калвов. Предложить утворення протибільшовицького фронту при помочі м. антанти.

Відгуки дня.

Скоки на боки.

III.

При повороті з імпозантно довгого походу по Перемишлі й околиці зайшли ми ще на хвилину до перемиської „Бесіди".

Як і кожде більше місто малопольської Галичини, має і Перемишль своє українське Касино, що згідно з традицією зветься „Бесіда".

Перемиська Бесіда зовсім подібна до Львівської.

На салях тиша як у церкві по відправі.

На стінах пишаються старі непродувані ще старцями образи, як доказ, що не тільки Львів попирає рідне мистецтво цілою силою пари... невиплачених вкладок.

В куті дрімає почесний, ще за добрих давних часів, фортепян, до якого саме підходить геніяльна назва проф. Боберського „вдовяк".

Не знаю тільки, чи перемиська „Бесіда", так як і львівська, обмежується превважно на читання газет. Як що так, то повинна разом з посестрою змінити вже раз назву, бо слово „бесіда" тут ні при чім.

Але є й деякі ріжниці між перемиською і столичною Бесідою.

Перемиська не має на голові Лісковацького, а за те має більшо кімнат. Є там і саля до танців, з якої не думає реквірувати, хоч би мала своїм коштом її відновити, як це грозило наприклад львівській.

Крім гарних кімнат, розпоряджає перемиська „Бесіда" прекрасним білярдом, знаменито перероблений з маглю. На нім (на біляоді, не на маглю!) багато студентів приготовлюється до громадянської роботи, яка майже всеціло спочиває в їхніх руках.

Ціляння кулею в береги білярду може, при майбутній революції, дуже багато помогти до стріляння кулею в плїт.

Оглянувши побіжно „Бесіду", ми вийшли знову на свіжий воздух.

На вулицях блимали вже лямпи, декуди навіть електричні.

Перед нами стояла ще тільки одна, але зате найтяжча праця — вечеря. Зібравши всі сили, ми рушили в останній бій, який видержали блескучо аж до побідного кінця.

Цілі фаланги ворогів, що грозили нам з розставлених полумисків та відкорковаших пляшок, були безпощадно розгромлені.

Вичислю тільки більше небезпечних з них:

L'eau de vie de Tcioutek
Paté de cervelle politique
Salade à la Republique
Tête de veau celibataire
Compote panachée à la Concordat
Fromage à l'odeur d'eveque
etc., etc., etc.

Осібна згадка належиться для вина, яке впоївши на свою силу і вік, хотіло нас конче звалити з ніг. Відомо, що цей ворог, поруч злівонтва, є найбільш небезпечним навіть для досвідних вояків.

Але ні завзятість першого ні чар другого, не захитали нашими позиціями.

Ш. Господар, роздразнений нашою неуступчивістю, задумував викочувати ще нові батерії до бою, щоби останним бравурним наступом стерти нас на порох.

Але на щастя (не знаю, для кого) вибила друга по півночі і ми рушили на залізницю.

Сердечне прощання, дискретна купівля білетів і поїзд двигнув нас у сторону Львова.

Дивлячись на потопаюче у пітьму кохане місто, закликав я словами поета:

„Нехай московський цар Микола
Всі свої орди вишле,
Ти гордо глянеш довкола,
Престольний Перемишле!"

Не пошкодили тобі усякі орди, які залишали тебе, не пошкодимо й ми, яких залітав ти.

Галактіон Чіпка.

НОВИНКИ.

— **Передматуральний іспит** абітурієнтів в українській гімназії у Львові зачнеться в середу дня 13. травня ц. р.

— **Староґвоздська катастрофа** залізнича покищо невиявсвена. Підозріння падає на якогось залізничника Архазова, Росіянина, якого вистежила поліційна собака і на капітана німецької резерви Віраа, власника хутора в Кокошках, до якого мала би належати підойма найдена на залізничим шляху.

— **Нова залізнича зупинка** повстає на шляху Львів—Перемишль між Хоросницею і Мостисками; буде називатись „Подгаць" (?!). Чому з українського „Підгатє" просто не зробити „Подгаце"?

— **З міської хроніки.** 18-літній кельнер, посваривщись з батьком, хотів утопитись і вибрав собі до цього криницю на Ринку в 11 год. вночі. Але переконавшись, що вода не має приємної температури, почав кричати на поміч.—За надто веселу товариську дискусію при помочі „річевих аргументів" арештовано робітників: Ів. Петришина, Мих. Беля, Мих. Сметану та Станисл. Жука, Ант. Явечка, різника, пекаря Вольфа Гросмана, лікерника Мих. Козичка, Юлію Маркоцінську та Михалину Тровківську... — Почтовий віз переїхав емер. учителя Юл. Базилевського, який зломав ногу.—Помер кравець Василь Секунда, 60 літ. — Реєстр злодійства був би ще довший.

— **За тілесною карою.** Редакція „Газети Поранної" відкриває Америку: радить польському законодавству, щоби воно пішло за прикладом Англії і ввело тілесну кару для злочинців. Особливу симпатію находить ця газетка для ідеї десятиремінного батога, яким можна поражати вязнів по голім тілі. Виходило би, що засоби кари, якими користується польське законодавство, не є досить доцільними, щоби підвести моральний рівень громадянства. Ми радили би авторові таких розумних рад познайомитись близше з домашними засобами кари, англійськими і тими, які проєктує — а щойно тоді писати про суспільні „лічничі методи".

— **Померли** знатні чужинці: Иосиф Ґрубер, проф. національної економії у празькім університеті і бувший міністр суспільної опіки. — Люї Бурмістер, найвизначнійший голяндський актор, у 82 році життя. — „Чудотворний" віденський рабін Ізак Фрідман, який виїхав до Ню-Йорку і там помер. — Едвин Пляжек, бувший віцепрезидент шкільної Ради краєвої в 83 р. життя, який визначався незвичайною людяністю та безсторонністю і мав загальну симпатію.

— **Химерна доля.** Селянин у Прешбургу Пускач, якого засудили на довічну вязницю за те, що вбив свою жінку — виграв одночасно на льотерії 500.000 чеських корон.

— **Людина - малпа.** Всі, що читали „Тарзана", чи радше бачили його в кіні, будуть зацікавлені звісткою італійської преси, яка стверджує істнування людини з подобою малпи на однім пароплаві в Неаполі. Цей 20-літний малпюк порозумівається щодо всього жестами, мов німий і виявляє людську інтелігенцію.

— **Пошесть на кури** панує в Льомбардії, де згинуло їх дотепер 200.000 штук. Кури щіплять.

— **Найбільший чек** в Америці, бо на 145 мілонів доляр,ів одержало американське товариство автомобілів „Додж" за продажу свого підприємства. Заки його виплатили, спершу 40 урядовців переглядало його.

— **Найбільша вистава,** в якій братиме участь найбільша скількість акторів, стане видовищем Льондону. Міністерство війни приготовляє там кількаденну штучну пробу бомбардування міста штучними бомбами, якого мешканці повинні бути приготовані, немов би на напад ворожих літаків з правдивими бомбами. 6 мілонів населення братиме менше-більше живу участь у цих маневрах. Ясно, що ця генеральна проба обійдеться без трепи, тому, що не буде небезпеки життя. Одні згадуватимуть недавні ще чорні дні з останньої війни, инші передбачуватимуть нові, ще чорнійші, з майбутньої. У всякому разі: характеристична англійська проба при пробах всесвітнього миру!

Західно-українсьний „Плуг". У Києві заснувалася група західно - українських письменників, як складова частина загально-української асоціяції селенських письменників п. н. „Плуг". До бюра організації вибрано: М. Барана, Д. Загула, В. Атаманюка. (Б. 22. IV. 1925).

— **Народні їдальні.** На Україні іствує спеціяльна установа „Укрнархарч", яка закладає народні дешеві їдальні в більших містах і промислових центрах. „Укрнархарч" розпочав свою діяльність в квітні минулого року і до кінця року заложив 56 громадських їдалень, з яких в грудні місяці минулого року відпущено було 400.000 обідів. Управа „Укрнархарч-у" особливу увагу звертає на втягнення до громадського харчування жіноцтва, виходячи з цього заложення, що „тільки громадське харчування звільнить жінку від хатнього господарства й дасть їй змогу прийняти участь в керуванні й будованні держави нарівні з мущиною".

Тротуари з паперу роблять, річ ясна, у країні вічно нових практичних винаходів. Вони є дуже дешеві і гігієнічні тому, що не задержують пороху та сміття. Паперову масу мішають з цементом розпущеним з водою, а потім простягнувши на землі, малюють дикером.

— **Найвисший вік людини** означують учені на підставі досвідів останніх століть на 185 літ. Але факти щодо осіб, які мали дожити до цього віку, не є певні: За те подають прізвище одного Англійця Томаса Парра, що помер у 1635 р. маючи 152 літ і Француженки Марії Піон, що померла в 158 р. життя.

— **Цісарева Зита** та її фінансове становище має стати предметом нарад Ради Амбасадорів. Рада союзних держав рішить, чи вдові по австрійськім цісарі мають солідарно виплачувати пенсію держави, що належали до австрійської держави. Можливо, що наради обмежуться лише до означення суми як відшкодування за сконфісковане майно Зити.

— **„Свобода"** ч. 19. Віддаєте ящище. — За будучність народу. — Обовязок і дійсність. — Львівські збори. — Терпець, оповідання К. Міркова. — Державна допомога. — Звідомлення Голодового Комітету. — Залізничі замахи в Польщі. — Вибух бомби у Варшаві. — По широкім світі. — Як судять за комунізм. — Новинки. — Нові книжки й видання. — Кум Тролим говорить. — Лізуть до корита. — Подвійна моральність. — Коли буде конець світа. — З Красного Союза ревізійного. — Відділ правної поради. — Дописи з краю.

З судової салі.

§ 58.

Четвертий день розправи.

Промова оборонців.

Д-р С. Шевчук: Нинішня розправа сама собою незвичайно інтересна, цікава, а подекуди то й сенсаційна. Цікава вона вже хочби тому, що не відбувається в тому суді, в якому повинна відбуватись, тобто у станиславівському. Там у Станиславові маляра Крайківського всі знають, всі знають його громадську, культурну і педагогічну діяльність, а навіть його родинні та домашні відносини, бо він там виріс у всіх на очах. Там знають, що вчитель Крайківський щодня перед наукою заглядав до церкви! Чи такий чоловік може бути тим кровавим опиром, що сіє кров і пожежі, чи може бути тим „поджегачем", що сіє „виротові" гасла та розкидає апокаліптичну літературу III. Інтернаціоналу? Там у Станиславові того чоловіка напевно не засудили би!

[illegible]

У Станиславові знають дещо більше і про одинокого свідка, на зізнаннях якого спирається акт обвинувачення, тобто про Слободяна. На зізнаннях такого свідка станиславівські судді напевно не оперли би потакуючої відповіди на поставлені питання.

Цікава та розправа ще й тим, що на ній ми мали нагоду почути дуже оригінальну промову прокуратора. Звичайно вживає п. прокуратор у своїх промовах инших засобів від тих, яких ужив нині. Він оперує звичайно певними аргументами, доказує вину, домагається засуду категорично. Нині він цього не робив, його промова була майстерно виголошена і добре збудована, але недоставало їй аргументів. П. прокуратор мав відвагу заявити нині, що в даній справі треба дуже глибоко застановитися над тим, чи відповісти на поставлені питання „так" чи „ні". Що більше, він підкреслив навіть обставину, що судді присяжні на перші два головні питання рішучо не зможуть відповісти „так", бо перебіг розправи не дав для такої відповіди ні доказів ні даних.

Зокрема любувався п. прокуратор свідком Слободяном. Він ствердив, що питання ставлені тому свідкові його у великій мірі скомпромітували. Правда, далі старався п. прокуратор доказати, що відповіди того свідка його все таки реабілітували, та через те напала віродостойність його трактатним зізнанням. Та це доказ не зовсім вдатний. Факт, що прокуратор признав компромітацію свідка, і вже не одно незбито доказує, що віродостойність зізнань того свідка є цілк...

Та власне не тільки це, далеко важнійше ще те, що на зізнаннях одного того свідка спирається все обвинувачення і на тих самих зізнаннях мав би спертися і засуд. А чейже зізнання одного свідка не вистарчають до засуду у жадній справі! Не можуть вони бути вистарчаючими і в тій розправі. А не можуть бути тому, що зложив їх свідок провокатор, отже свідок невіродостойний, і до того тільки він одинокий!

Тай не про якунебудь кару тут йде мова а про кару смерти або 10—20-тилітню тюрму. Для такої кари один свідок — це ніякий свідок! Ein Zeuge kein Zeuge! Що воно так не тільки в теорії, але й у практиці, на це дам один доказ. Недавно відбувалася у Львові голосна розправа проти Штайґера. Там був один свідок, що зізнавав немов то бомбу кинув Штайґер. Свідок Пастернаківна був єдиним, що обтяжував Штайґера перед доразовим судом. У трибуналі засідали дуже поважні правники і судді фахові, що тішаться загальною пошаною серед польської суспільности і вони Штайґера не засудили, бо зізнання одного свідка Пастернаківної були для них не вистарчаючими.

В даному випадку хіба теж не можуть вистарчати зізнання свідка провокатора. Пан прокуратор саме найбільше намагався боронити Слободяна перед закидом, що він провокатор. Та саме ця оборона промовляє ще більше на некористь Слободяна. Бож не треба було би його боронити перед закидом провокації, якщо він ним направду не був би. П. прокуратор сказав між иншим, що оборона збила Слободяна з пантелику. Невже це правда? Невже пан прокуратор направду вірив у те, що він сказав? Слободян зізнав у свідстві, що про організацію комуністичної партії Західної України, про її відділи довідався на мітингах у приватних помешканнях, на розправі одного дня зізнав, що про це дізнався від Крайківського, а вже другого дня зізнав, що від Скаліша. Коли йому звернули увагу, що його зізнання суперечні, то він заявив, що довідався від всіх. Отже оборона його збила з пантелику чи він сам себе збив? На мій запит, чи правда, що він у Чорткові вкрав чоботи і штани своїм товаришам на те, щоби вони не могли втечи перед поліцією, яку він до них спровадив, Слободян заявив, що неправда! Пан провідник трибуналу відчитав на мій внесок дотичні зізнання пошкодованих і в них чорне на білому написано, що Слободян вкрав названі річі. Отже той свідок на розправі безличко брехав. Як би це був хто инший а не Слободян, то за це його прокуратор не випустив би вже з тої салі, а засадив відразу в тюрму, але Слободянові за ту брехню нічого не сталося. (Тут провідник трибунала звертає в гострій формі оборонцеві увагу на те, щоби не допускався таких інсинуацій на адресу прокуратури). Далі оборонець наводить ще цілий ряд суперечностей зі зізнань того класичного свідка, та переходить до розгляду правничого клієнта Крайківського. Отже Крайківському не доказано нішо. Він ні не був членом комуністичної партії ні її організатором! У нього не знайдено ні одної книжки, ні одної брошури, ні одної відозви комуністичного змісту. Він був тіль-

ки членом культурно-освітного товариства для робітників „Воля“. А це хіба не є ніякою провиною. За те не може судити ніякий суд. Бо якаж могла бути мова про комунізм у товаристві, де працювали навіть священики?

Далі оборонець апелює до лави суддів присяжних, щоби вони не тільки глибоко застановлялися над тим, чи відповісти на поставлені питання „так“ чи „ні“, що є справою розуму, але щоби далеко більше звернули увагу на свою совість. Перед ними на лаві обвинувачених дві інтелігентні людині, що впали жертвою провокації, дві людині, що свого часу наставляли свої груди та ризикували своїм життям для оборони Польщі, будучи в армії Петлюри. Справедливість не знає сентименту, але не знає і неправди. Справедливість лежить у ваших сумліннях. Добудьте її звідти та дайте їй змогу затріюмфувати, дайте їй змогу зробити легким ваше сумління.

Обор. д-р Лев Ганкевич: Перед війною в тій салі не бувало розправ за § 58. Такі розправи завелися щойно по війні. Щойно по війні переповнилася та саля такими процесами. Вони є виявітом повоєнних часів, вони є наслідком важкої, згущеної, повоєнної,—дехто каже—„мирової“ атмосфери. Коли я бороню свого клієнта, то мене огортає трівога. Ця трівога давить мене і приголомшує в момент, коли собі звсую, що йому загрожує кара смерти! Цеж не жарт! У таких хвилинах я боюся, мене огортає страх, бо ануж мої сили заведуть, ануж я його не обороню, ануж мої сили не дорівнають моїй добрій волі.

Панове, § 25 карного закону наказує, що під загрозою найгострійшої кари не можна послугуватися агентами-провокаторами на те, щоби доказати вину обвинуваченому. Це передбачив закон. Закон осудив провокацію, закон став в обороні справедливости. Подумайте панове, яке це страшне, яке це несмачне, яке це мільке та яке підле провокувати когось на каригідні вчинки для того, щоби його потім загнати в тюрму, щоби його допровадити під шибеницю, на смерть. Тут недавно була розправа проти якоїсь пані Стахурської. На ній зізнав комісар поліції, що не маючи змоги провірити чи Стахурська направду має в себе дім розпусти, він вислав до тої Стахурської проститутку, заплатив їй гроші за те, щоби вона своїми зізнаннями обтяжила ту першу! Ви думаєте, що тоді хтось у суді запротестував проти такої незаконної поведінки комісаря, чи думаєте, що впало бодай одно слово осуду на такий вчинок? Ні! Ніхто слова не писнув! Та цеж страшне, цеж нечуване, цеж протизаконне і неморальне!

І от саме жертвою тої провокації впав обв. Скаліш. Закидують йому, що він ширив комуністичні відозви. Пан прокуратор покликав цілий ряд свідків і ні один з них не зізнав на некористь Скаліша. Ні один не сказав, що це були комуністичні відозви — ті, що їх дав новобранцям Скаліш. Перебіг розправи не виявив, що були це відозви української студентської Ради в справі університету, в справі грошей та збірок на той університет. Ці відозви були навіть протикомуністичні, бо в них виразно говорилося про те, що українська комуністична молодь зломила товариський фронт в університетській справі та вступила на польські високі школи. У відозвах якраз і пятновано та гостро осуджувано цей вчинок комуністів. Обвинувачений давав новобранцям ще й книжочку „Павуки та мухи“ В. Лібкнехта. Брошура це стара, дуже стара сперед кільканадесяти літ. Вона легально розходилася в давній Австрії та Німеччині, а й тепер вже в польській республиці деякі ґазети її передруковують, як ось це зробила в останньому першотравневому числі „Воля Народа“. Ніхто того передруку не конфіскує, ні не потягає за нього нікого до відповідальности, бож це річ дозволена. Добре, казав пан прокуратор, відозви мали бути університетські, але чому обвинувачений роздавав їх саме новобранцям? Зовсім зрозуміле! Новобранці, будучи у Скаліша, зараз не розїздилися до війська, вони ще були в себе дома, у свояків та товаришів, що до війська не їхали, і саме для них були ці відозви призначені.

Але ось знайшли відозву і то комуністичну в помешканню Скаліша. Пригляньмось цій відозві. Це звичайна першотравнева відозва в роді тих, яких міліони написав у свойому життю Дашиньскі, в роді тих, які складав тисячами теперішний міністер освіти д-р Ст. Грабскі, коли був соціялістом. Відозва сама собою не цікава, у ній виступає невідомий автор не тільки проти польської буржуазії але й проти української. Дісталось там Петрушевичові та його прихильникам за їхню шкідливу для пролетаріяту політику. На самому кінці відозви є оклик „най живе всесвітня соціялістична республика“.

А в мене ось на руках відозва польської соціялістичної партії з нагоди 1. травня. Вона теж кінчиться закликом: „най живе европейська соціялістична республика!“

Та най буде! Знайшли у Скаліша відозву. Деж він її дістав? А ось тут зізнав свідок Феношин, що був свідком як у Станиславові на дворци такі відозви роздавав усім якийсь робітник. Дав таку відозву Скалішові дав і Феношинові. Феношин її прочитав і кинув, а Скаліш сховав до кишені та й забув про неї їдучи до дому, щойно вдома її витягнув і сховав до шуфляди. Там її і найшла поліція. Чи це є те ширення „вивротових“ відозв, чи це є та небезпечна робота, що має відірвати „креси“ від Польщі? Вже з того бачимо, що Скалішові ніякої провини не доказано, не доказано йому ні провини з § 58, ні з 59, ні з 65.

Оборона покликувала багато свідків але трибунал допустив тільки трьох а то Чорненького, Феношина і шефа станиславівської дефензиви надрадн. Віслоцкого. Оба перші зізнали на користь обвинувачених. Щож зізнав надради. Віслоцкі? Невже він обтяжив їх? Ні! Та він сказав тут одну дуже гарну річ, він сказав, що комунізм це „туїі“, по нашому думка. Він дуже розумно сказав.

Нехай! нехай буде, що обвинувачені комуністи! Алеж тут недавно сказав на одній розправі п. прокуратор Лапескі таке: „Польський суд не може судити нікого за те, що він є комуністом. Польський суд судить тільки за злочини, за вчинки, яких допустився комуніст, а які загрожують державному устроєві республики“. Пан прокуратор отже став на тому становищі, що надр. Віслоцкі. Так, за думку, навіть комуністичну не судить людини ніякий суд. Щоби засудити на це, треба вчинків, треба злочинів. Чи в даному випадку такі є? Ні, їх нема, їх не виявив ні перебіг розправи ні слідства.

Панове, судді присяжні, параґраф 104 конституції молодої польської республики каже, що кожний громадянин має право висловлювати свобідно свої думки, кожний громадянин користується свободою совісти і волі, і за це не сміє його ніхто ні карати ні потягати до відповідальности. Панове, бороніть найбільшого скарбу вашої республики, бороніть її законів. Ваша республика молода, ще молодші є її закони. Біля них треба ходити як біля малих дітей. Nullum crimen sine lege. Без закону не може бути злочину, не може бути тим самим і засуду. Ніде ніколи на світі не було такого випадку, щоби суд карав за те, що десь колись зможе щойно статися, а що ще не сталося. Так справа мається зі Скалішом. Він нічого каригідного не допустився, нічого не зробив, а його судять! За що? Хіба за те, що колись буде зроблене!

Та він той молодий чоловік, що бачив трагедію людства на далеких горах Карсу, що заглядав смерти в вічі над Пявою, він той ідеаліст, що переживав ту велику трагедію, він той принціповий противник всякого насильства, всякої диктатури, він, що бридиться такими ідеями, які поширюють вістрями баґнетів, хіба він міг займатися ширенням тих ідей? Ні це неможливе! Хто чув те, що він тут так спокійно а так глибоко трагічно розказував, цей в те ніколи не повірить. Не повірив у те і пан прокуратор, якому сумління наказувало підкреслити вам, що в даній справі рішати важко. Панове судді присяжні, бережіть закони молодої республики, бережіть їх, бо вони запорукою будучини вашої держави. Бережіть і республику та її честь! І знайте, що той, якого судите, був одним з тих, що разом з вами боронили своїми грудьми Варшаву.

Пятий день розправи.

Радник Ангельскі, провідник трибуналу складає резюме та дає правні поучення суддям присяжним. Резюме було дуже безсторонне та незвичайно річеве. Радн. Ангельскі, опираючися на висліді розправи, підкреслив, що проти обвинувачених розправа нічого обтяжуючого не виявила. Весь акт обвинувачення спирається виключно на зізнаннях свідка Слободяна, що зізнавав инакше в слідстві а инакше на розправі. Через те його зізнання були несовісні.

Потім удалися судді присяжні на нараду, яка не тривала довго. На одинайцять питань відповіли одноголосно „ні“. На дванайцяте було сім голосів „ні“ а пять голосів „так“. Супроти цього лава суддів присяжних відкинула закид про злочин з § 58 (головна зрада) відносно обидвох обвинувачених. На тринайцяте питання (злочин з § 65 к. з.), що відносилося тільки до обв. Скаліша судді присяжні відповіли 11-ти голосами так проти одного „ні“.

Трибунал з огляду на те обвинуваченого **Крайківського звільнив від вини і кари а обв. Скаліша** засудив **на 10 місяців тюрми**. Супроти цього, що йому враховано слідчу тюрму, яка перейшла вже 0 місяців, обв. Скаліша випущено на волю разом із Крайківським.

Оборона внесла зажалення неважности та відклик від виміру кари.

На допомогу „Голодному Селу“.

ВИКАЗ 7-ий

Вп. Жертводавців, які зложили на допомогу „Голодному Селу“ в золотих в місяці квітні 1925.

Вп. пп. Теодор Горійчук Перемишль 30, збірка 6·50, о. Евстахій Качмарський 10, збірка в церкві 10, на листу ч. 2. Микола Мельник Львів 10. д-р Іван Волошин 10, на листу ч. 56. Школа народна ім. І. Франка на Клепарові — збірка в школі і під церквою 28·85, Зофія Тисовичева Клепарів 5, церква оо. Василіян у Львові 50, Брониcлав Старецький 15, на листу ч. 27 п. Балка: М. Балух 7, І. Дяньчук 5, І. Паращак 5, В. Яремчук 2, С. Ґлова 3, С. Пилюк 2, П. Чорній 5, Ст. Синуляк 1, Мих. Рбловський 2, Роман Лаврук 2, Іван Білобран 2, Волод. Карпінський 2, А. Пувій 1, Бойцун 1, Лотоцький 3, Фр. Павлишин 2, М. Валко 10, — разом 53, Микола Левицький Павлокома 10, Роман Шопа Варшава 15, Михалина Ортинська Злоцьке 15, Теофіль Татарський Суп. Вишня 20, Прокіп Мостович Коломия 20, о. Орест Калужиняцький Ґодебюк 30.

Львів, дня 30. квітня 1925.

ВИКАЗ 8-ий.

С. Мазурок Велюнь 5, Лотоцький Адам Львів 5, о. Теодор Савойка Березів 20, на листу ч. 26. Торговельна Школа Тва „Просвіта“ а то: Д. Коренець 6, д-р Чайківський 10, А. Павенський 2, А. Березовський 5, І. Лежогубська 5, — разом 28, Іван Огоновський Львів 23, Роман Сосновський 20, Володимир Дорошенко 10, на листу ч. 54. Хлопяча школа 5-кл. ім. Т. Шевченка УПТ. Львів, а то: учевики 4·05, Стеф. Кахникевичева 1, М. Полонцер 1·40, Іванна Скопякова 4, Іван Вальчик 2, — 22·45, Андрій Кусик Львів 10, д-р Альфред Горикович 40, о. Грегор Грушкевич Сільна 10, Іванна Козбур Сільна 5, — разом 15, на листу ч. 32. а то: „Достава“ Львів 25, інж. Л. Савойка 8, Онуфрій Дзівяковський 6, Марко Метай-Мітаієвський 1 долар.

По день 30. квітня включно зложено: **2.424·85 зл., 22 долари і 755 кор. чеськ.**

Бараник 6, Дицівна 4·30, Роликівна 4·30, Николишин 4·20, Метельська 4·20, Білик 6·20, Чорний 6·20, Мартин 5·20, Мик. Валько 7, Ст. Валько 6, Яцишин 6·50, Дрой 4·50, Таборо 5·20, Парамуд 4, Петрушевич 6·20, Бедрило 4, Мельниківна 3·70, Кушнирівна 3·70, Дулемба 3·50, Диківна 3·70, Сіяк 3·70, Годованська 3·70, Бігунівна 3·70, Левицька 3·50, Козакевич 3·50, Процайлівна 3·50, Троянівна 3·50, Котиківна 3·10, Балкотівна 3·50, Чоловська 3·20, Карабівна 3·20, Романовський 3·20, Мельничівна 3, Андрейчин 2·70, Цемківна 2·70, Борисівна 2·70, Куцький 2·50. — Разом зложив персонал „Дністра“ зол. 482·90. — По день 1. травня ц. р. включно зложено: **3.048·95 зол., 22 долари і 755 корон чеських.**

ОПОВІСТКИ.

Український театр під дирекцією Ів. Когутяка.
Поморяни — Саля „Сокола“.
Четвер 7. V. „Трійка гільтаїв“.
Субота 9. V. „Мірале Ефрос“.
Неділя 10. V. „Чорноморці“.
Вівторок 12. V. „Чесна Зузанна“.
Середа 13. V. „Воскресеніє“.
Четвер 14. V. „Про що тирса шелестіла“.
Субота 16. V. „Хата за селом“.
Неділя 17. V. „Ой не ходи Грицю“.

Український Наддніпрянський театр О. Мітневич. Чортків. Саля „Брістоль“:
Вівторок 5. V. „Циганка Аза“ (песа Старицького).
Середа 6. V. „Ревізор з Петербурга“.
Четвер 7. V. „Майська ніч“. 1872 6—?

ЗВІДОМЛЕННЯ Від дня 6. ц. м. під дир. Франца Мошковича, відкрито на ново по короткій перерві елеґантний дансінґ в салі театрика „Баґатель“ (Львів, Рейтана 3). Улюблена пара танцюристів Маріон і Ральф, як також мурин Сам-Сальвадо пролонґовані. Нові, світової слави пара танцюристів прибудуть незабаром. Першорядна капеля Jazz-band. Початок о год. 10-ій веч. Нова дирекція запрошує Достойним П. Т. Гостям елеґантну фамілійну забаву, ручаючи, що одинокою збірною точкою елеґантного світа станеться від нині дансінґ в салі театрика „Баґатель“. 1915 1—1

На будову Н. Дому на Личакові зложили горожане тої дільниці **по 2 долари**: Вп. П. Буняк, М. Гальчак, Т. Грозік, І. Герасимович, І. Дейнека, В. Дорошенко, д-р В. Кульчицький, Д. Кучика, П. Корабій, Ст. Кезик, о. А. Каштанюк, д-р Лесь Кульчицький, Т. Лучаківський, Е. Мурин, М. Матчак, В. Мриглоцький, К. Лаховетер, К. Плетінка, О. Свевин, Друкарня Шевченка, К. Чичка, М. Чечта, П. Яків, М. Янович, М. Климкевич, А. Іванович; рад. І. Громницький **10 доларів**. Совін-Батько 1 дол. і 1 зл., Тов. Просвіта 5 зл. (на свяченім). — *Виділ Читальні.* 1—1

Управа прив. української ґімназії з правом прилюдности в Золочеві. Вступні іспити до І. кл. відбудуться дня 27. червня 1925 о год. 9. рано. Зголошуватися належить до дня 26. VI. включно в канцелярії дирекції. Вступні іспити до II., III., IV. і V. кл. відбудуться дня 29. і 30. червня. Зголошуватися належить до дня 26. VI. Вписи до І., II., III., IV. і V. кл. відбудуться 29., 30. червня і 5. липня 1925. Управитель *о. М. Хмільовський.* 1912 1-1

Товариський зїзд. Товариші, що в р. 1910 склали іспит зрілости в українській ґімназії в Коломиї, будуть ласкаві негайно подати свої адреси д-ру Ів. Туранському, адвокатові в Коломиї, вул. Крашевського ч. 29 в ціли відбуття 15-літнього товариського зїзду в днях 4. і 5. липня ц. р. в Коломиї. Це тим більше бажане, що з огляду на воєнні події в 1920 р. не міг відбутися в тім часі нормальний 10-літній товариський зїзд. За комітет: *Д-р Ів. Туранський, З. Криловича.* 1914 1—3

За редакцію відповідає О. Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.